

1 2 3 4

Сандар сырына саяхат

Білгенге маржан

1. Ұзындық өлшемдері:

- . елі $\approx 2 - 2,5$ см (орта шамадағы бір саусақтың ені);
- . Сере $\approx 10-12$ см (аздап ажыратылған төрт саусақ ені);
- . Тұтам $\approx 8-10$ см (жұдырық ені);
- . Сынақ сүйем $\approx 13-15$ см (бүгілген сұқ саусақ пен басбармақ арасындағы қашықтық);
- . Сүйем $\approx 17-20$ см (көсілген бес бармақ пен сұқ саусақ арасындағы қашықтық);
- . Қарыс $\approx 20-22$ см (көсілген бес бармақ пен ортанша саусақ арасындағы қашықтық);
- . Кез $\approx 70-75$ см (саусақтардың ұшынан иыққа дейінгі ара қашықтық);

2. Биіктік өлшемдері:

- 1) Оқ бойы $\approx 1,0 - 1,5\text{м}$ – жебе ұзындығы;
- 2) Найза бойы $\approx 3-5\text{м}$;
- 3) Арқан бойы $\approx 10-12\text{м}$, т.б.

Халқымыз құдықтың, судың тереңдігін адам бойымен, ал үлкен арақашықтықтарды күндік жер, қоналқамен өлшеген. Мәселен, бір қоналқа жер, яғни бір тәулік жүріп баратын жер.

3. Қашықтық өлшемдері:

- 1) Қозы көш жер ≈ 10 км;
- 2) Өгіз көш жер $\approx 15-20$ км;
- 3) Түйе көш жер $\approx 25-30$ км;

4. Аудан өлшемдері:

- 1) шаршы;
- 2) танап;

5. Көлем өлшемдері:

1) Қатты денелердің көлемі:

а) жұдырықтай

ә) үйдей

б) ат басындай

2) Сұйық дене (қымыз, сүт, су) көлемі:

а) қасық ≈ 50 г

ә) ожау $\approx 0,5$ л

б) тостақан $\approx 0,5$ л

в) аяқ ≈ 1 л

г) шара $\approx 1,5-2$ л

д) тегене $\approx 8-10$ л

е) торсық $\approx 8-10$ л (ешкі терісінен тігілген ыдыс)

ж) көнек $\approx 15-16$ л (бие сауғанда пайдаланылатын, былғарыдан тігілген ыдыс)

з) саба $\approx 180-200$ л (жылқы терісінен тігілген ыдыс)

3) Сусымалы денелерді өлшеу бірліктері:

а) уыс

ә) қалта

б) қоржын ≈ 40 кг

в) қап ≈ 4 пұт $\approx 54-56$ кг

г) тағар $\approx 6-8$ пұт $\approx 100-130$ кг

д) батпан ≈ 3 тағар $\approx 300-450$ кг

4) Салмақ өлшемдері:

а) пұт ≈ 16 кг, жарты пұт ≈ 8 кг

ә) қадақ ≈ 400 г, ширек қадам ≈ 100 г

6. Ұсақ заттарды, асыл тастарды өлшеуде «мысқал» өлшемі қолданылған:

1 мысқал \approx 100 арпа дәні
салмағы

12 мысқал \approx 50г,

1 түгерек \approx 1 қадақ \approx 96 мысқал.

Ұ - ұранымыз

Л - лайықты

А - абыройлы

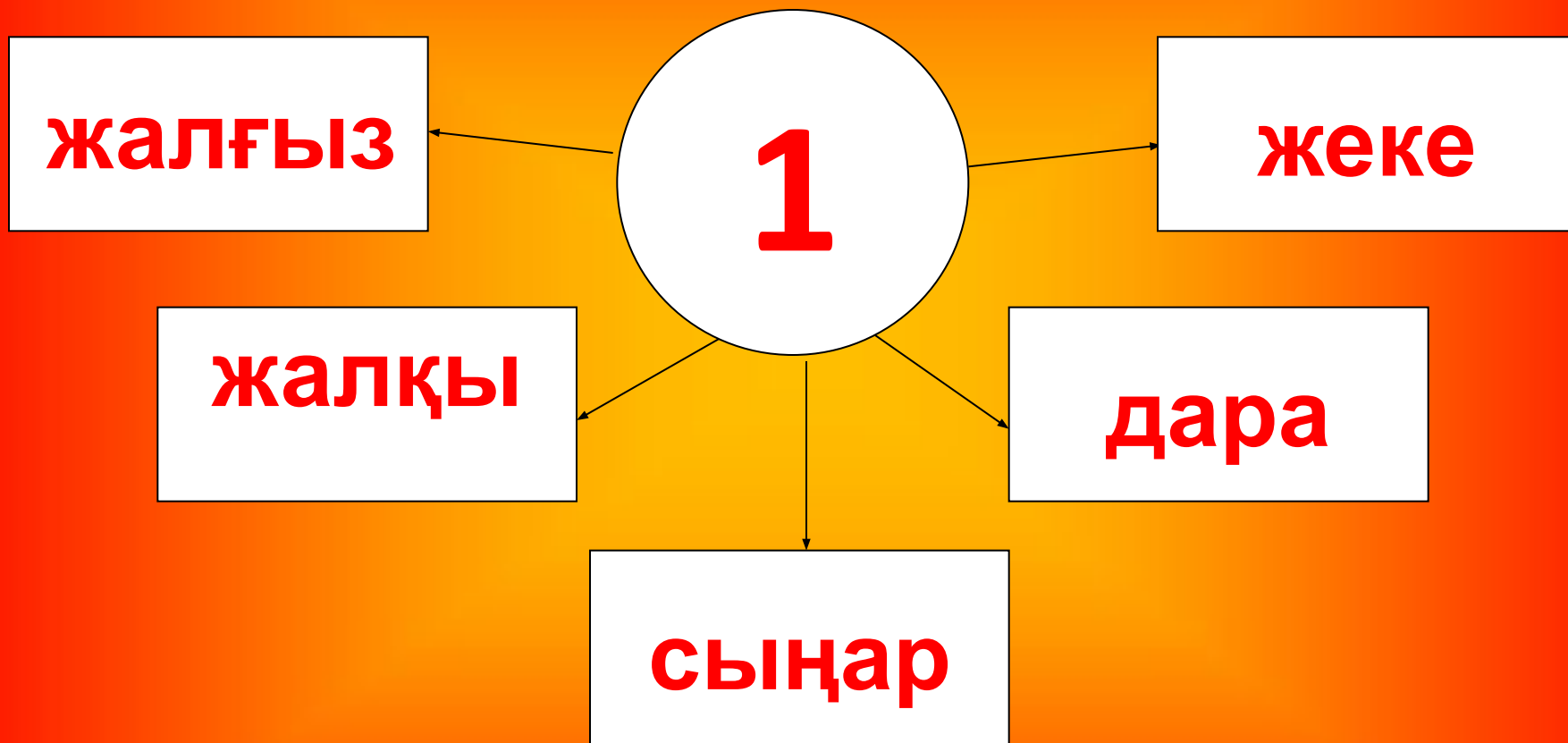
Ғ - ғасыр

А - адамын

Т - тәрбиелеу

Сандар сырына саяхат

**“Қанатты сөздерде-
сандардың
қолданылуы”**

қос

2

егіз

пар

Үш асыл

- 1.Көз
- 2.Тіл
- 3.Көңіл

Үш тәтті

- 1.Жан
- 2.Мал
- 3.Жар

Үш қадірлі

- 1.Ырыс
- 2.Бақ
- 3.Дәулет

3

Үш арсыз

- 1.Ұйқы
- 2.Тамақ
- 3.Күлкі

Үш ғайып

- 1.Ажал
- 2.Қонақ
- 3.Несібе

Үш қуат

- 1.Ақыл
- 2.Жүрек
- 3.Тіл

Төрт кітап

- 1.Тәурат
- 2.Інжіл
- 3.Зәбір
- 4.Құран

Төрт түлік

- 1.Ойсыл қара
- 2.Қамбар ата
- 3.Зеңгі баба
- 4.Шопан ата

Төрт бұрыш

- 1.Шын-Машын
- 2.Мысыр
- 3.Рұм
- 4.Еуропа

4

Төрт пір

- 1.Жылан-Қалтан ата
- 2.Ұры-Жалтаң ата
- 3.Шебер-Тешпем ата
- 4.Кәрілік-Көкшіл ата

Төрт күнә

- 1.Аллаға күман келтіру
- 2.Нақақтан қан төгу
- 3.Ата анаға тіл тигізу
- 4.Өтірік куә болу

Төрт маусым

- 1.Көктем
- 2.Жаз
- 3.Күз
- 4.Қыс

Бес қару

- 1.Садақ
- 2.Мылтық
- 3.Найза
- 4.Қылыш
- 5.Айбалта

5

Бес өсиет

- 1.Топасқа сенбе
- 2.Жауға иілме
- 3.Сақ жүр
- 4.Аш үйге сенбе
- 5.Жарлыдан сый алма

Бес намаз

- 1.Таң намазы
- 2.Бесін намазы
- 3.Екінші намаз
- 4.Ақшам намаз
- 5.Жашиық намазы

Бес жаратылыс

- 1.Күн
- 2.Ай
- 3.Жұлдыз
- 4.Күндіз
- 5.Түн

Бес қатер

- 1.От
- 2.Жау
- 3.Борыш
- 4.Ауру
- 5.Сөз

Алты алаш

- 1.Қазақ
- 2.Өзбек
- 3.Қырғыз
- 4.Қарақалпақ
- 5.Түркімен
- 6.Жайылған

6

Алты прыз

- 1.Бір-біріне сәлем беруге
- 2.Шақырса-баруға
- 3.Кеңес сұраса-ақыл айтуға
- 4.Сұрағына-жауап беруге
- 5.Ауырып қалса-көңілін сұрауға
- 6.Қайтыс болса-жерленуге қатысуға

Алты аймақ

- 1.Ұлы жүз
- 2.Орта жүз
- 3.Кіші жүз
- 4.Қарақалпақ
- 5.Қырғыз
- 6.Құрама рулар

Алты игілік

- 1.Денсаулық
- 2.Қазына
- 3.Дос
- 4.Әйел (жар)
- 5.Білім
- 6.Бала (ұрпақ)

Алты асқар

- 1.Ақыл
- 2.Білім
- 3.Жомарттық
- 4.Әділдік
- 5.Шыншылдық
- 6.Кең пейіл

Жеті қазына

1. Ер жігіт
2. Ақыл, білім
3. Қыран бүркіт
4. Сұлу әйел
5. Жүйрік ат
6. Берен мылтық
7. Жүйрік тазы

Жеті әулие

1. Мек шәріп
2. Мәдиниа шәріп
3. Бұқар шәріп
4. Шам шәріп
5. Қатым шәріп
6. Құддыс шәріп
7. Кәләм шәріп

7

Жеті жұт

1. Құрғақшылық
2. Жұт
3. Өрт
4. Оба
5. Соғыс
6. Топан су
7. Зілзала

Жеті күн

1. Бүгін
2. Ертең
3. Бірсігүні
4. Арғы күні
5. Ауыр күн
6. Сонғы күні
7. Азана

Жеті ата

1. Бала
2. Әке
3. Ата
4. Арғы ата
5. Баба
6. Түп ата
7. Тек ата

Жеті ғалам

1. Шығыс
2. Батыс
3. Оңтүстік
4. Солтүстік
5. Аспан
6. Жер
7. Жер асты

7

Жеті жетім

1. Тындамаған сөз жетім
2. Киюсіз тозған бөз жетім
3. Иесіз қаған жер жетім
4. Басшысы жоқ ел жетім
5. Аққу қазсыз өлжетім
6. Жерінен айрылған ер жетім
7. Замандас қалмаса бәрінен де сол жетім

Жеті жоқ

1. Жерде өлшеуіш жоқ
2. Аспанда тіреуіш жоқ
3. Таста тамыр жоқ
4. Тасбақта талақ жоқ
5. Аллада бауыр жоқ
6. Аққуда сүт жоқ
7. Жылқыда өт жоқ

Математика қандай ғылым?

1. Математика-тарихы ұзақ ғылым.

Бірінші кезең

Екінші кезең

Үшінші кезең

Төртінші кезең

Математика қандай ғылым?

2. Математика-бір салалы ғылым.

1. Математика-жаратылыстық ғылым.
2. Математика-ойды жетілдіретін ғылым.
3. Математика-тәжірибелік ғылым.
4. Математика-жалқылай тұжырымдау ғылым.

Математика қандай ғылым?

3. Математика-бір салалы құрал.

**1. Математика-
жаратылыстық ғылымдардың
құралы.**

Ғажайып үштік

- «Нұр отан» -
5^ә сынып оқушылары
- «Ақжол» -
5^ғ сынып оқушылары
- «Коммунистік халық
партиясы» -
6^ғ сынып оқушылары

емел елдің келешегі- білі

білік, тәрбие

Ұ - Ұлылар

Л - легінің

А - аманатын

Ғ – ғасырдан-ғасырға

А - апаратын

Т - талаптылар

“Сандар сырғына саяхат”

атты танымдылық жиынымыз аяқталды.

Осы жиыннан бір әсер алды деп ойлаймыз. Ойларыңыз толысып, математика саласынан жетістікке жете беріңіздер. Зейін қойып, ойларыңызбен бөліскендеріңізге көп рахмет. Келесі кездескенше, сау - саламат болыңыздар!